

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Lantos Bálint ügyvéd által képviselt felperesnek, a Varga János Tamás és Társai Ügyvédi Iroda, dr. Csernus Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen, biztosítási díj megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 14. napján meghozott, 24.P.24.626/2008/28. számú ítélete ellen, az alperes részéről 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 700.000 (hétszázezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy az állam viseli az általa előlegezett 366.800 (háromszázhatvanhatezer-nyolcszáz) forint kereseti illetéket és 25.000 (huszonötezer) forint útiköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes házastársa, **O. B.** 1994. június 1. óta rendelkezett az alperesnél ... elnevezésű életbiztosítással. Ezt a felek ... jelű „Baleseti halál plusz” biztosítással egészítették ki. A biztosító ez utóbbi alapján biztosítási összeg kifizetésére kötelezte magát, ha a biztosított baleseti eredetű sérülésben hal meg. Abban az esetben pedig, amennyiben halálos kimenetelű közlekedési balesetet szenved, ezt 25 %-al növelt összegben vállalta teljesíteni. Úgy rendelkezett azonban, hogy szolgáltatását nem teljesíti, ha a balesetet a kedvezményezett szándékos, illetve a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása idézte elő. A felperes és házastársa 2006. augusztus 1-jén a Magyarországi ...-bankkal kötött kölcsönszerződést. Ekkor az életbiztosítás kedvezményezettje mind az alap-, mind

a kiegészítő biztosítások tekintetében halál esetén az aktuális hiteltartozás erejéig a bank, a fennmaradó összeg tekintetében pedig a felperes lett.

O. B. 2007. szeptember 13-án közlekedési balesetben elhunyt. A baleset úgy következett be, hogy gépjárművével tilos jelzés ellenére, fékezés nélkül a vasúti sínekre hajtott és ott összeütközött az arra haladó vonattal. Az alperes az alapbiztosítás alapján a bank felé teljesítette szolgáltatását. A kiegészítő biztosítás alapján azonban a teljesítéstől elzárkózott azzal, hogy a balesetet a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása idézte elő.

A felperes végleges keresete szerint annak megállapítását kérte, hogy az alperes az ... jelű kiegészítő biztosítás teljesítésére köteles. Azzal érvelt, hogy a súlyos gondatlanságnak nem a közlekedési szabályszegés, hanem a halál tekintetében kell megvalósulnia. Ezt a feltételt azonban az alperes nem bizonyította. Kifejtette, hogy a maradványösszegre másodlagos kedvezményezettként jogosult. Az alperes teljesítéséhez pedig jogi érdeke fűződik, mert adóstársként a bank felé fennálló immár egyedül őt terhelő tartozás a biztosítási összeggel csökkenne.

Az alperes a kereset elutasítására tett indítványt. Elsődlegesen a felperes perbeli legitimációjának, illetve a megállapítási kereset jogszabályi előfeltételeinek hiányára hivatkozott. Másodlagosan arra utalt, hogy a kereset érdemben megalapozatlan. Kifejtette, hogy a felperes valójában perbizományosként kíván fellépni a bank helyett, amelyre azonban nincsen jogi lehetőség. Kedvezményezetti jogosultsága csak abban az esetben jogosítaná fel a perindításra, ha a hiteltartozás kisebb lenne, mint a biztosítási összeg. Ez a feltétel azonban nem áll fenn. Utalt arra is, hogy vele szemben nem kell megóvni a felperesnek a jogait. Álláspontja szerint a biztosított közlekedési szabályszegése súlyos gondatlanságra utal, amely miatt a kötelezettsége alól mentesül.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a néhai **O. B.**-val kötött biztosításhoz kapcsolódó kiegészítő biztosítást köteles teljesíteni. Indokolása szerint a felperesnek anyagi érdeke fűződik az alperes helytállási kötelezettség megállapítását célzó követelés érvényesítéséhez. A házastársával közösen felvett kölcsön visszafizetendő összege ugyanis csökken az alperes biztosítási szolgáltatásának összegével. Így álláspontja szerint, különös tekintettel arra, hogy a bank önállóan nem kívánt fellépni, a felperes nem fosztható meg a perlés lehetőségétől. Kifejtette, hogy az a jogi konstrukció, amely a hitelfelvételt biztosítási szerződés fennálltához köti, a céljával ellentétes volna, ha a biztosított halála esetén az igényérvényesítést kizárólag a hitelező számára tenné lehetővé. Ezért a felperes rendelkezik perbeli legitimációval. Álláspontja szerint a megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelem jogszabályi feltételei is fennállnak. A megállapítás a felperes jogainak az alperessel szembeni megóvása végett szükséges. A bankra történt engedményezés folytán viszont a felperes a biztosítási összeg felvételére nem jogosult. Rámutatott, hogy a mentesülés feltételeinek a baleseti halál tekintetében kell megvalósulniuk. A biztosító azonban nem bizonyított olyan tényeket, amelyek a biztosított magatartásának szándékossá vagy súlyos gondatlanná minősítését

megalapozták volna. Az alperes nem vitatta, hogy teljesítési kötelezettsége esetén 6.112.500 Ft és késedelmi kamat megfizetésére volna köteles. A felperes marasztalást nem kérhetett, ezért az alperes helytállási kötelezettségének fennállása volt csak megállapítható.

Az ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Fellebbezésében változatlanul hangsúlyozta, hogy a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval. A haláleseti kedvezményezett jogosultsága csak arra az esetre szólt, ha a biztosítottnak a bankkal szembeni tartozása kisebb, mint a biztosítási összeg. A biztosítási esemény bekövetkeztekor pedig ez a feltétel nem teljesült. Állította, hogy a teljesítéséhez a banknak fűződik közvetlen érdeke. A felperes érdeke csak közvetett, amely a perbeli legitimáció megalapozásához nem elegendő. Hivatkozott arra is, hogy a megállapítási kereset konjunktív feltételei sem állnak fenn. A felperesnek jogai megóvására csak a bankkal szemben van szüksége. Ennek oka, hogy a banknak áll fenn vele szemben követelése, továbbá a bank az, amely nem hajlandó a biztosítási szerződés teljesítését követelni. Állította, hogy a biztosított magatartása miatt a kötelezettsége alól egyébként mentesül. Álláspontja szerint ugyanis súlyosan gondatlan volt, amikor a fénysorompó piros jelzése ellenére nagy sebességgel próbált áthajtani a jól belátható vasúti átjárón.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú eljárásban kifejtett érveit ismételve, az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés megalapozott.

A nem vitás tényállás szerint a néhai **O. B.** és az alperes között a Ptk. 560-566. §-ában meghatározott élet-, és balesetbiztosítás jött létre. A szerződés kedvezményezettje halál esetén az aktuális hiteltartozás erejéig a Magyarországi ...-bank Zrt., a fennmaradó összegre pedig a felperes volt. Nem volt vitatott a biztosítási esemény bekövetkezte sem. A biztosító a baleseti halál esetére megállapított szolgáltatása teljesítését azzal utasította vissza, hogy a biztosított súlyosan gondatlan magatartása folytán a kötelezettsége alól mentesül.

A biztosítási szerződés elsődleges kedvezményezettje a biztosítóval szemben nem kívánt igényt érvényesíteni. Ezért a felperes indított pert az alperessel szemben. Módosított keresete szerint az alperes teljesítési kötelezettségének megállapítását kérte. A fellebbezési eljárásban elsődlegesen a felperes keresetösségi jogának, illetve a megállapítási kereset jogszabályi feltételeinek, másodlagosan a biztosító mentesülését eredményező oknak a fennállta volt vitás.

A keresetösségi jog (vagy aktív perbeli legitimáció) a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatot jelenti. Arra ad választ, hogy a felperest megilleti-e a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben (EBH 2005.1227.). A felperest a néhai egyetemleges adóstársaként fizetési kötelezettség terheli a kedvezményezett bank irányában. Az alperes biztosítási szolgáltatása a kölcsön tartozásának

összegét csökkenti. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a kölcsön jogviszony alapján őt terhelő kötelezettség és a biztosítási szerződés teljesítése közötti összefüggés megteremtette a felperes számára azt az anyagi jogi érdeket, amely alapján a keresetőségi joga az alperessel szemben fennállt.

Az ítéltábla ugyanakkor nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy a megállapítási kereset feltételei is fennálltak.

A Pp. 123. §-a szerint megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

A törvény idézett rendelkezése szerint tehát megállapítási kereset indításának két együttes feltétele van: a jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének kizártsága. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megállapítási keresethez szükséges jogvédelmi szükségletet helytelenül azonosította a keresetindításhoz való joggal. Ezzel szemben megállapításnak abban az esetben lett volna helye, ha a felperes igazolja, hogy az alperes a jogait oly módon veszélyezteti, ami indokoltá teszi azok megóvása érdekében a perindítást. A biztosító önmagában azzal, hogy a szolgáltatását a másik kedvezményezett irányában nem teljesítette, a felperes szerződésből eredő jogait nem veszélyeztette.

A biztosítási esemény bekövetkezésének idején a hiteltartozás összege a biztosítási összeget meghaladta, ezért a felperes a saját maga számára teljesítést valóban nem követelhetett. Ez azonban nem zárta ki, hogy a kedvezményezett bank, mint harmadik személy javára való marasztalás érdekében a biztosítási jogviszony alapján az alperessel szemben fellépjen. Ezt egyébként az alperesi képviselő a 2009. július 10-én megtartott tárgyaláson a felperes tudomására is hozta.

A felperes végleges keresete kizárólag megállapításra irányult. A Pp. 3. § (2) bekezdése, és 215. §-a alapján az ítéltábla is csak ennek a kereseti kérelemnek a teljesíthetőségéről határozhatott. Álláspontja szerint a megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelem konjunktív eljárásjogi feltételeinek egyike sem állt fenn. Ezek hiányában a biztosító mentesülésére okot adó körülmények sem voltak ebben a perben értékelhetők. Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel ezért az ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a felperes köteles a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes első- és másodfokú ügyvédi munkadíjából, valamint fellebbezési eljárási illeték-költségéből álló perköltségét megfizetni. A felperes költségmentessége folytán a Pp. 84. §-a,

valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a kereseti illetéket, illetve az állam által előlegezett költséget az állam viseli.

, 2012. június 27.

. Molnár Ambrus s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
Sándor s. k.
előadó bíró

Dr. Lente
bíró